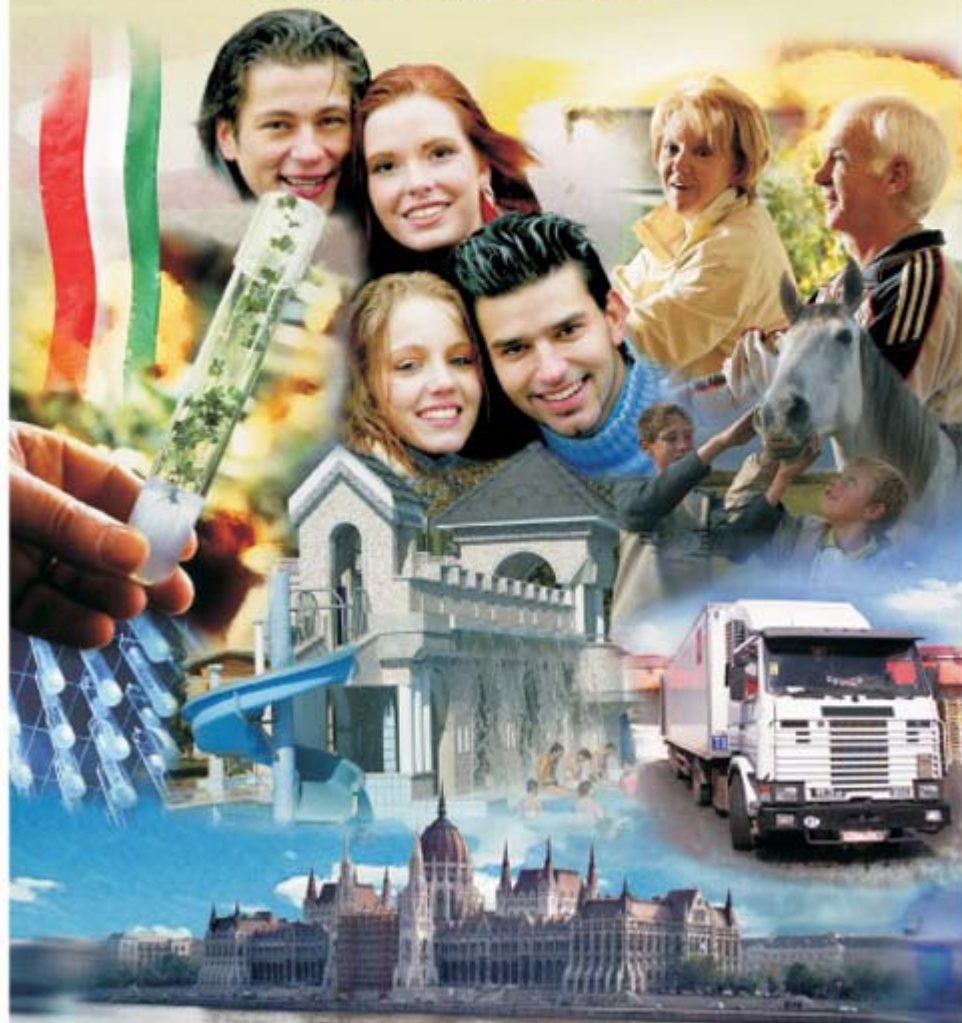


TEGYÜK SIKERESSÉ MAGYARORSZÁGOT!

ÚJ TÁVLATOK HAZÁNK ELŐTT





Európai uniós csatlakozásunkkal új fejezet kezdődött Magyarországon, a magyar emberek számára. Időszerű, hogy átgondoljuk, milyen országban szeretnénk élni, milyen irányban kellene fejleszteni hazánkat. Időszerű ez a kérdés már csak azért is, mert európai uniós csatlakozásunknak köszönhetően jelentős támogatást is kapunk az általunk elhatározott fejlődés megvalósításához. Magyarország az Európai Unió tagjaként 2007 és 2013 között előreláthatólag csaknem hatezer milliárd forintnyi közösségi fejlesztési támogatásra lesz jogosult. A hazai saját erővel együtt ez a hétéves időszak minden napján mintegy ötmilliárd forint fejlesztési forrás hatékony felhasználását teszi lehetővé! Erre a hatalmas feladatra készül most a kormány, amelynek nevében arra kérem, vegyen részt Ön is ebben a felkészülésben.

Az uniós források igénybevételéhez terveket kell készítenünk. 2006 elejére össze kell állítanunk a legfontosabb terveket; a fejlesztés fő irányait kijelölő országstratégiát (ez lesz a II. Nemzeti Fejlesztési Terv), valamint a pénz felhasználásának részletes szabályait meghatározó központi és regionális ún. operatív programokat.

A magyar kormány ezért megkezdte több olyan dokumentum összeállítását, amelyek – élébe menve az Európai Unió igényeinek – megfogalmazzák, milyen Magyarországon szeretnénk élni. Az egyik egy általános elképzelés arról, hogyan tehetjük sikeressé Magyarországot, melyek legyenek a fejlesztés fő irányai. A másik tervezet azt igyekszik feltárni, mit kell tennünk azért, hogy a magyarországi régiók helyzete a lehető legnagyobb mértékben javuljon, és csökkenjenek a fejlettségi különbségek az egyes területek, megyék, városok és falvak közt.

Ez a füzet az első dokumentum legfontosabb részeit tartalmazza: a fejlesztési céljainkat és a legsürgetőbbnek ítélt feladatainkat. E rövid áttekintés sok-sok szakértő munkájának eredményeképpen született meg. Számos jó nevű kutatóintézet, sok-sok kutató vett részt a háttéranyagok készítésében, több száz olyan szakember működött közre a jövőképfelgömbölygésében, akik közül sokan a politikai paletta különböző színeit képviselik.

A köztársaság kormányának a II. Nemzeti Fejlesztési Terv elkészítéséért és társadalmi egyeztetéséért felelős tagjaként kérem Önt, mondja el véleményét a Magyarország sikeressé tételére összeállított javaslatunkról, hogy az év végére elkészülő fejlesztési stratégiában az Ön igényei, javaslatai is tükröződhetnek.

Építészmezőként jól tudom, hogy rendszerint nem a legnagyobb, nem is a legdrágább házat szeretik legjobban a lakói, hanem azt, amelyiknek a tervezésében maguk is

részt vehettek. A jó építész ugyanis a lakók pénztárcájához, adottságaihoz, szokásaihoz, vágyaihoz igyekszik alakítani a falakat, a szobák beosztását, a színeket. Az általunk megismert sikeres Magyarország pedig nem lehet más, mint a mi közös házunk-hazánk.

A kívánatos jövőről most mindenki véleményt nyilváníthat. A foglalkoztatottak azért, mert az ő adófórintjaikkal is sáfárgodunk. A nyugdíjasok azért, mert ők már éppen elég dolgoztak ezért az országért ahhoz, hogy elmondják élettapasztalatukat, bölcsességüket tükröző javaslataikat, feltárják igényeiket. A vállalkozók azért, mert az ő találékonyáguk és bátorságuk nélkül nincs gazdasági fejlődés és felemelkedés. Az idősek azért, mert itt is szükség van a tapasztalataikra. A fiatalok azért, mert ők lesznek a jövő sikeres Magyarországának igazi alakítói – de hasznélvezői is. Magyarország minden állampolgárának elemi joga és lehetősége tehát az, hogy elmondja véleményét, megfogalmazza igényét, megtegye javaslatait – vagyis most mindenki illetékes.

Reményeim szerint a következő hónapok leggyakoribb közéleti beszédtemája a II. Nemzeti Fejlesztési Terv lesz. Az elkészítéséhez rendelkezésünkre álló nagyjából kilenc hónap több szakaszra oszlik. 2005 őszén dönt az Országgyűlés a fejlesztések fő irányairól – ez a dokumentum e döntés megalapozását szolgálja. A következő lépés az országstratégia összeállítása lesz 2005 végén, melynek kapcsán természetesen újabb egyeztetést kezdeményezünk. 2005 végén, 2006 elején a megvalósítás gyakorlati – ún. operatív – programjait állítják össze a minisztériumok és a régiók; ekkor ismét alkalom nyílik a véleménynyilvánításra. 2006 második felében pedig az európai uniós támogatások felhasználásának a részleteit kell pontosítanunk, meghatározva immár a pályázati kiírások konkrét feltételeit is.

A véleménynyilvánításra számtalan fórum kínál majd lehetőséget, de írásban is bárki elküldheti hozzászólását, javaslatait 2005. augusztus 31-ig a Nemzeti Fejlesztési Hivatal címére (1133 Budapest, Pozsonyi út 56.) vagy a következő elektronikus címre: siker@meh.hu. A www.nfh.hu honlapon interaktív módon is közölhetik észrevételeiket.

Őszintén remélem, hogy a társadalmi egyeztetés négy fordulója elegendő lehetőséget biztosít minden érdeklődő számára ahhoz, hogy megfogalmazza igényeit, várákozásait. Mert – hogy visszatérjek a házépítési példához – a közös ház reményeink szerint a lakóit is közelebb hozza egymáshoz; s ez a felzárkózásnál, a gazdasági sikernél is fontosabb eredménye lenne európai uniós tagságunknak.

*Dr. Baráth Etele
európai ügyekért felelős
tárca nélküli miniszter*

Nagy lehetőség és egyúttal nagy kihívás előtt állunk, amikor arra vállalkozunk, hogy meghatározzuk a következő évtized magyar gazdaságának és társadalmának jövőképét, és megalkossuk ezen időszak fejlesztési programját. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkal esélyt kaptunk arra, hogy felzárkózzunk a fejlett Európához. Hatalmas fejlesztési forrásokhoz nyílt meg előttünk az út. Ha ezeket a forrásokat jól hasznosítjuk, és eredményesen társtítjuk a hazai forrásainkhoz, akkor Magyarország történelmének legnagyobb szabású fejlesztési programját valósíthatjuk meg.

Az európai uniós tagság azokat az országokat tette sikeressé, amelyekben a különböző politikai erőknek, a gazdasági élet szereplőinek, a társadalmi és civil szervezeteknek sikerült megállapodniuk a fejlesztés fő irányairól. A kormány ezért fontosnak tartja, hogy ez nálunk is így történjen, és az Országgyűlés olyan fejlesztési irányokat fogadjon el, amelyek társadalmi közmegegyezésen nyugodnak.

I. ÁTFOGÓ CÉLJAINK AZ ORSZÁG FEJLESZTÉSÉBEN

Fő célunk az, hogy 2020-ra Magyarország Európa egyik legdinamikusabban fejlődő országa legyen, ahol emelkedik az emberek életszínvonala, és javul életminőségük, vagyis ahol

- több a munkahely – a fejlődő gazdaság egyre több ember számára kínál lehetőséget arra, hogy munkájából szerzett jövedelméből kényelmesen eltarthassa a családját;
- magasabbak a jövedelmek (és jobbák a munkahelyek) – a versenyképes tudású emberek és a versenyképes vállalkozások növekvő teljesítménye gyarapodó jövedelmet biztosít, és célzott, méltányos támogatások nyújtanak segítséget a nehéz helyzetben lévőknek;
- biztonságos, tiszta és jó minőségű a lakókörnyezet – az emberek élhető, biztonságos és jó minőségű környezetben lakhatnak, ahol jók a közlekedési feltételek, ahol elérhetőek a magas színvonalú közszolgáltatások; és ahol mindenki számára elérhetővé válik az otthonteremtés;
- egészségesebb és hosszabb az élet – a javuló életminőség, tisztább környezet, egészséges életmód és európai színvonalú egészségügyi ellátás mellett az emberek egészségesebben és tovább élnek.

Ennek alapján a fejlesztéspolitika átfogó célja az, hogy 2020-ra megteremtjük

- az értékteremtés tartós növekedését lehetővé tevő feltételek biztosításával a versenyképes Magyarországot;
- a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősítésével az igazságos Magyarországot;
- a jövő generációk számára szükséges erőforrások biztosításával és védelmével a biztonságos Magyarországot.

A jólét növekedését elsősorban az ország értékkeremtő képessége határozza meg. Ezt pedig alapvetően két feltétel befolyásolja: a vállalkozások hatékonysága (a gazdaság versenyképessége), illetve a foglalkoztatottak száma és képzettsége. A magasabb hozzáadott értékű termelésre való áttérést oly módon kell elérni – figyelembe véve az ENSZ és az EU által is megfogalmazott fenntartható fejlődés elvét –, hogy eközben a társadalmi és a területi különbségek mérséklődjenek, és ne sérüljenek a jövő generációinak érdekei.

A jövőendő Magyarország biztonságának és kiszámíthatóságának alapvető feltétele, hogy az emberek a fenntarthatóságot az élet minden területén vezérlő elvnek tekintsék. A létbiztonság meghatározó eleme a foglalkoztatás biztonsága és a gazdasági és társadalmi változásokhoz való sikeres alkalmazkodás. Az ország stabilitásához és a jó társadalmi közérzethez is elengedhetetlen a megfelelő jogbiztonság és belbiztonság szavatolása.

II. ÁTFOGÓ KÖVETELMÉNYEK ÉS TERÜLETPOLITIKAI CÉLOK

Vannak olyan átfogó követelmények, amelyeknek – részben európai uniós tagságunk miatt – a tervezéstől a végrehajtásig át kell hatniuk minden fejlesztést. Ezen követelmények a következők:

- az esélyegyenlőség biztosítása a nők és a férfiak, a romák és a fogyatékkal élők számára;
- a fenntarthatóság biztosítása mind a környezet (a természet, a táj, a kulturális örökség), mind a társadalom és a gazdaság szempontjából;
- az infokommunikációs technológiák széles körű alkalmazása, az alkalmazás feltételeinek biztosítása;
- a foglalkoztatás növelése;
- a biztonság szempontjainak érvényesítése.

Az ország kiegyensúlyozott, harmonikus fejlődéséhez a fejlesztéspolitikai célokat összhangba kell hozni a területi szempontokkal is.¹

Az ország megújulásának alapvető feltétele, hogy a fejlődés területileg is kiegyensúlyozott és hatékony legyen. A fejlesztési erőforrásokat régióként és térségként úgy kell elosztani, hogy a lehetőségeket a lehető legjobban összhangba hozzuk a szükségletekkel.

A cél egy olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági térszerkezet kialakítása, amely igazodik a helyi adottságokhoz, amelyben több, európai szinten is versenyképes területegység (régió, kistérség, település) található, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek.

¹ *Az ország fejlesztéspolitikájának területi bázisát és felülrőlrendelést az Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) jelenti. (Az OTK-ről részletesebben lásd a mellékletet.)*

A harmonikus területi szerkezet eléréséhez és a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához szükséges területpolitikai célok 2020-ig a következők:

- a térségi versenyképesség ösztönzése;
- a területi felzárkózás megteremtése;
- a fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem;
- a területi integrálódás Európába;
- a decentralizáció és a regionalizmus.

III. STRATÉGIAI CÉLJAINK 2020-IG

Az immár EU-tag Magyarország középtávú fejlesztéseit alapvetően befolyásolja az Európai Unió lisszaboni stratégiája. A 2000-ben elindított, majd 2005 márciusában megújított lisszaboni folyamat középpontjában a versenyképesség javítása és a foglalkoztatás növelése áll. Bár egyetértünk a prioritások újrafogalmazásával, nem feledkezhetünk meg a korábbi célokról sem; inkább az elérésükhöz igénybe vett eszközöket kell másként alkalmaznunk.

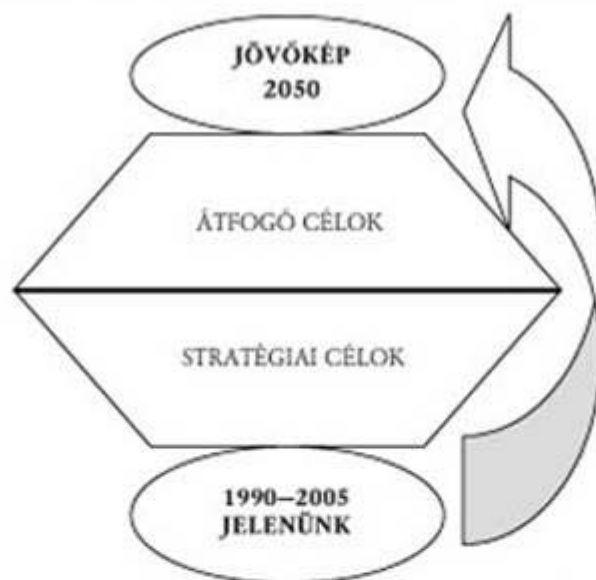
Hazánk fejlesztéspolitikájának fő céljai ezért – a versenyképesség és a foglalkoztatottság növelése mellett – a társadalmi és területi kohézió, valamint a fenntartható fejlődés megvalósítására irányulnak. A lisszaboni célok megvalósításához elő kell mozdítani a gazdaságba, az emberi erőforrásokba és a környezet fenntartható hasznosításába történő beruházásokat.

Kiemelkedően fontos célként kezeljük a tudásalapú gazdaság és társadalom megteremtését is. A kutatás-fejlesztés és az innováció területén olyan ágazatokra kell összpontosítanunk az erőfeszítéseinket, amelyek nagymértékben hozzájárulnak versenyképességünk javításához. Miként az Európai Unió egészét, úgy Magyarországot is vonzóbbá kell tenni a világ tehetséges diákjai, kutatói és tudósai számára. Elő kell segíteni az információs és kommunikációs technológiák széles körű alkalmazását.

A foglalkoztatás tekintetében igen jelentős Magyarország elmaradása. Munkaerőpiacunk legfontosabb jellemzője az inaktivitás kiugróan magas szintje – vagyis az, hogy a munkaképes korú lakosságnak csak jóval kisebb része dolgozik (legálisan), mint az Európai Unió többi tagállamában. Az előttünk álló időszak egyik legfőbb feladata ezért a foglalkoztatottság szintjének erőteljes emelése, elsősorban az inaktív munkaerő-piaci részvételét biztosító összetett eszközrendszerrel, valamint az oktatás-képzés és a gazdaság igényei között ma még meglévő szakadék lehető leggyorsabb, legnagyobb mértékű szűkítésével.

Kiemelkedő figyelmet fordítunk a társadalmi, gazdasági és területi kohézióra egyaránt, mivel azok szélesítik a versenyképesség bázisát. A fő lisszaboni célok végrehajtása ugyanis olyan felzárkózási feladatokat ad, amelyek nem teljesíthetők a kohéziós politika eszközei – közülük is különösen a széles értelemben vett infrastruktúra fejlesztése – nélkül. Ezért szükségesek az olyan környezetvédelmi beruházások, amelyek fenntarthatóvá teszik a gaz-

dasági növekedést, elősegítik a természet erőforrások megfontolt és takarékos használatát. A hosszú távú versenyképességnek persze ugyanígy előfeltétele a társadalmi kohézió erősítése. Így az esélyteremtés, a társadalom képzettségi szintjének emelése és egészségi állapotának fejlesztése is hatékonyan járulhat hozzá a gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatás bővítéséhez.



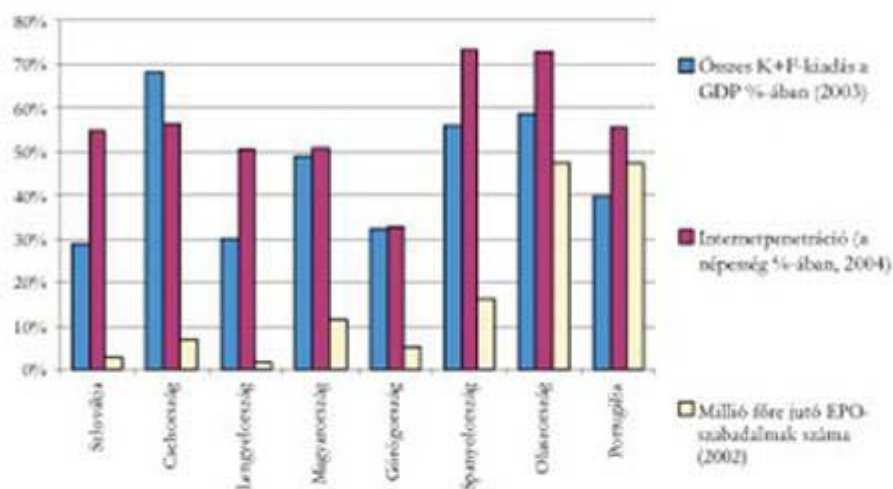
Az átfogó célok megvalósulását az alábbi **8+1 stratégiai cél teljesülése** segíti elő:

1. a gazdaság versenyképességének tartós növekedése
 2. a foglalkoztatás bővülése
 3. a versenyképes tudás és a műveltség növekedése
 4. a népesség egészségi állapotának javulása
 5. a társadalmi összetartozás erősödése
 6. a fizikai elérhetőség javulása
 7. az információs társadalom kiteljesedése
 8. a természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosulása
- 1. kiegyensúlyozott területi fejlődés

Ezek a stratégiai célok a nemzeti felemelkedés stratégiai céljai. A helyi adottságokból kiinduló regionális és települési fejlesztéseknek szervesen kell illeszkedniük az országos elképzelésekhez. A regionális fejlesztéseknek a helyi szükségletekből kiindulva és az országos szintű fejlesztéspolitikai stratégiával összhangban álló intézkedésekkel kell biztosítaniuk az adott régió, térség felemelkedését. **Az országos, a regionális és a helyi szintű tervezésnek tehát egyaránt szolgálnia kell a stratégiai célok teljesülését.**

1. A gazdaság versenyképességének tartós növekedése

A versenyképességi tényezők alakulása az EU-15 arányában



Az életminőség javítása, a tartós és fenntartható növekedés elképzelhetetlen a gazdaság teljesítőképességének, versenyképességének javítása nélkül. A gazdasági versenyképesség hosszú távú erősítése számos tényező összehangolt fejlesztését követeli meg.

A gazdasági növekedésben betöltött fontos szerepük miatt különös figyelmet kell fordítani a **kis- és középvállalkozások fejlesztésére**, mert nagyok a növekedési lehetőségeik, és ez a szektor alkalmazza a munkaerő legnagyobb részét, fontos forrása a jövedelemtermelésnek, és hozzájárul a gazdasági verseny erősödéséhez. Ezért alapvető fontosságú a kis- és középvállalkozások növekedését, erősödését és biztonságos működését elősegítő **gazdasági környezet** megteremtése, a vállalkozások tevékenységének ösztönzése.

Magyarországon a termelékenység számos ágazatban jelentősen elmarad az európai uniós átlagtól, ezért a versenyképesség javításához meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy a magas hozzáadott értékű tevékenységek arányának emelkedésével párhuzamosan a vállalkozások **növelni tudják termelékenységüket is**.

A fejlesztéspolitikának a gazdaság olyan területeire érdemes összpontosítania, amelyek hosszabb távon is kedvező növekedési kilátásokkal rendelkeznek, építenek a hazai adottságokra, és számottevő **kisugárzó hatást** fejtenek ki más szektorokra is.

A versenyképesség erősítésében meghatározó **hozzáadott érték** csak az emberi tőkére, a szervezeti kultúra javítására, a fejlett tudásbázisra építő **innovációs és kutatás-fejlesztési** tevékenység és együttműködés ösztönzésével növelhető. Ennek alapvető feltétele,

hogy az állam a vállalkozások innovációs és K+F-tevékenységének ösztönzésével is segítse a létrejövő új kutatási eredmények gazdasági hasznosulását.

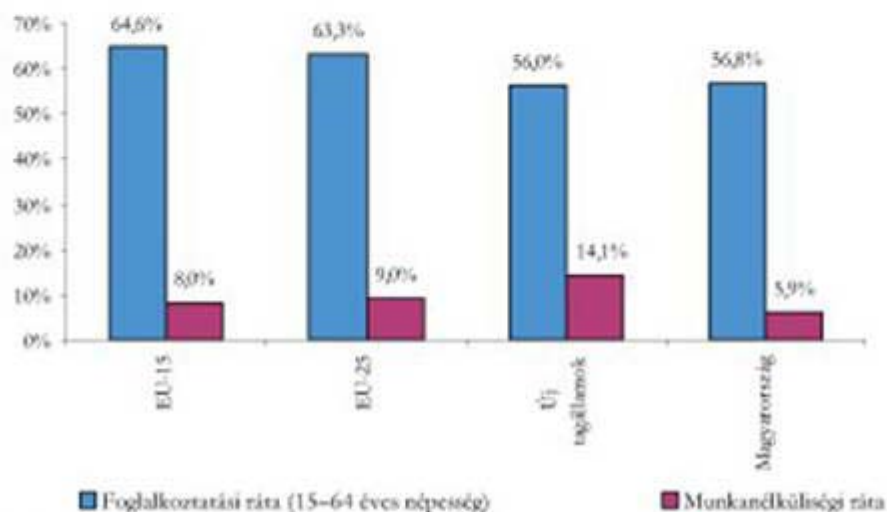
A gazdaság versenyképességének javításához a kedvező földrajzi, természeti, ökológiai adottságaink kiaknázása és a néhány szektorban fellelhető versenyelőnyünk megtartása is hozzájárul. A termelőszektor versenyképességének növeléséhez szükség van a korszerűsödő **mezőgazdaság** (benne az erdőgazdálkodás, a halászat) hozzájárulására is. A gazdaság számára meghatározó **szolgáltatászektoron** belül jelentős növekedési potenciálja van a **turizmusnak**, amelynek fejlesztését az ország földrajzi (kelet és nyugat, valamint észak és dél közötti „találkozópontra”), természeti (kiemelten a termál- és gyógyvízkészlet) és kulturális adottságaira kell alapozni.

Hazánk kedvező földrajzi fekvése jó lehetőséget kínál a növekvő nemzetközi **kereskedelmi-szállítási szolgáltatások** iránti kereslet kielégítésére, ami hosszú távon jelentős hatással lehet a növekedésre, a gazdaság versenyképességére. Ennek megfelelően alapvető fontosságú a logisztika, a kombinált közlekedési és szállítási rendszerek fejlesztése.

A gazdaság térbeli szerkezetének javítása, a **gazdasági fejlődés térbeli kiterjesztése** a regionális-területi kiegyensúlyozottság megteremtésének szempontjából is alapvető fontosságú. Emellett hozzájárul ahhoz is, hogy a gazdasági erőforrások hasznosítására, az agglomerációs előnyök kiaknázására az országnak ne csupán néhány térsége legyen képes.

2. A foglalkoztatás bővülése

Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráták az EU-ban és Magyarországon (2004)



Forrás: Eurostat, 2004.

Az emberi erőforrás **meghatározó tényezője** a gazdaság versenyképességének, ezáltal a **tartós növekedésnek**. Magyarországon jelenleg rendkívül alacsony a foglalkoztatás, ami arra utal, hogy emberi erőforrásaink számottevő része nem hasznosul. Ez veszteséget okoz a gazdaság számára, jelentős mértékben korlátozza az államháztartási hiány csökkentésére irányuló törekvések és az adópolitika mozgásterét, növeli a szociális transferekre fordított kiadásokat, vagyis több szempontból is rontja a versenyképességünket. A versenyképesség javításának fontos feltétele, hogy többen dolgozzanak, és kevesebben szoruljanak szociális segítségére. A kohézió erősítésének, a jövedelmi különbségek csökkentésének és az **esélyegyenlőség megteremtésének is feltétele** a foglalkoztatás növelése, hiszen minél több ember lép be a munka világába, annál több ember számára teremődik esély a méltányos életre.

A foglalkoztatás bővülése összekapcsolja a versenyképességet, a társadalmi kohéziót és a fenntarthatóságot, és lehetőséget ad egy olyan fejlesztési pálya kialakítására, amelyben mindhárom átfogó cél szempontjai érvényesíthetők.

Célunk az, hogy mindenkinek legyen munkája, aki akar és tud dolgozni. Álljon rendelkezésre megfelelő számú és képzettségű munkavállaló a termelésüket, szolgáltatásaikat bővítő vállalatok számára. Ennek feltétele az álláskeresést és a foglalkoztathatóság javítását segítő szolgáltatások fejlesztése, illetve a szakmai és a földrajzi mobilitás bátorítása. A munkavállalás minden szakaszában érvényesülnie kell az esélyegyenlőségnek, különös tekintettel a nőkre, a romákra és a társadalmi vagy egyéb okokból hátrányos helyzetű csoportokra. E csoportoknak a munkaerőpiacra való visszatérési esélyét csak a foglalkoztatáspolitikai, a képzési, a szociálpolitikai, valamint a munkahelyteremtő gazdaságpolitikai együttes és összehangolt eszközei képesek javítani.

3. A versenyképes tudás és a műveltség növekedése

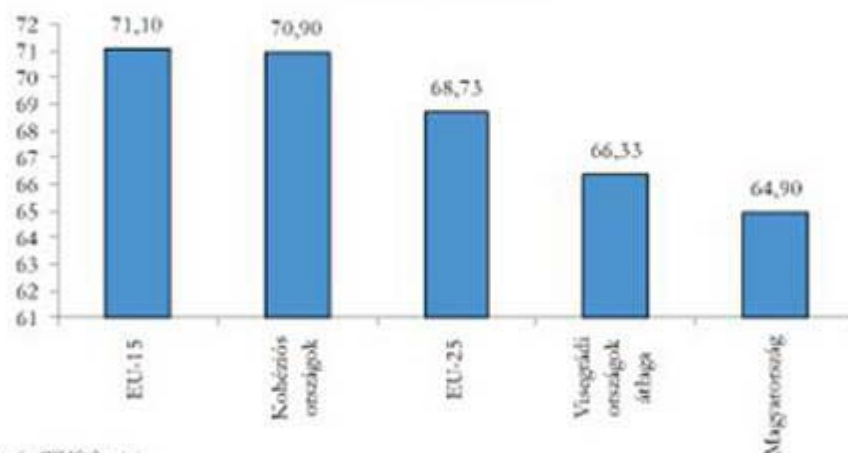
Csak a tudásalapú gazdaság és társadalom kiépítése biztosíthatja a tartós helytállást a globális versenyben, ezért az oktatási és képzési rendszereknek alkalmazkodniuk kell a munkaerő-piaci igényekhez, ami e rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztését igényli. Ehhez korszerűsíteni kell az oktatásnak és a képzésnek mind az infrastrukturális, mind az emberi feltételeit, javítani kell az emberi erőforrás minőségét. Ez többek között az egyén **tudásának, képzettségének, készségeinek és kompetenciáinak, valamint alkalmazkodóképességének egész életen át tartó fejlesztését** igényli. Mindenki így válhat képessé céljainak elérésére, a mindennapi élet kihívásainak való megfelelésre, a változó munkaerő-piaci követelményekhez való alkalmazkodásra. E képességek fejlesztése különösen halaszthatatlan az **alapkészségek, az idegen nyelvek és az informatika** területén. A tanulási lehetőségek bővítése és a közösségfejlesztés együttesen segíthetik azt, hogy az állampolgárok szűkebb és tágabb közösségük felelős, aktív és tudatosan cselekvő tagjaivá váljanak. A versenyképes tudás megszerzéséhez és közvetítéséhez erősíteni kell a kultúra szerepét az emberi tőke fejlesztésében.

Ahhoz, hogy a jövő generációi a gazdasági élet sikeres szereplőivé válhassanak, a jelenleginél nagyobb szerepet kell biztosítani a **vállalkozókészség** fejlesztésének. Az iskola-rendszerű és a felnőttképzésben több teret kell kapniuk a **gazdasági, gazdálkodási ismereteknek**.

4. A népesség egészségi állapotának javulása

Az egyén egészségi állapota egyértelműen meghatározza, hogyan tud bekapcsolódni a gazdaságba, mennyire tud részt venni a közösség életében. Az egészség nemcsak a munkavégző képesség szempontjából kulcsfontosságú, hanem az emberi tőke fejlesztéséhez is elengedhetetlen. A hosszabb és egészségesebb élet együtt jár az aktívan töltött évek növekedésével, ami alapvető feltétele a foglalkoztatás bővülésének.

A születéskor várható, egészségben eltöltött évek számának átlaga (HALE index, 2002)



Forrás: WHO Statistics.

Hazánkban az egészséges élet esélye jelentős társadalmi, gazdasági és területi különbségeket mutat. Ezek háttérben az adott helyen és az adott társadalmi csoport számára rendelkezésre álló alapvető feltételek, köztük az elérhető egészségügyi szolgáltatások egyenlőtlenségei állnak. Az egészséges élethez és környezethez szükséges feltételek kialakításával csökkenteni lehet az esélykülönbségeket, ami közvetlenül a kohézió növelését szolgálja.

Különös figyelmet kell fordítani a munkaképes népesség egészségének megőrzésére, továbbá bizonyos hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, így a romák és a szegénységben élők egészségi állapotának javítására. Mind szélesebb társadalmi rétegek számára kell megteremteni az **egészséges, mozgásgazdag életmód feltételeit**. El kell érni, hogy az

egészségügyi rendszer rugalmasan alkalmazkodjon a változó szükségletekhez, hatékonyan működjön és szolgáltatásainak színvonala emelkedjen. Mindehhez meg kell teremteni a várhatóan magasabb működési és fejlesztési költségek fedezetét.

Az egészségügyben a fő cél az, hogy a megvalósuló fejlesztések jóvoltából érezhetően javuljon a magyar lakosság egészségi állapota, és **a születéskor várható élettartam 2020-ra elérje** az Európai Unió tagállamainak átlagát.

5. A társadalmi összetartozás erősödése

Az **összetartó, kiegyensúlyozott társadalom**, a társadalmi tőke, az egyéni és a közösségi öngondoskodás olyan közös érték, amely hozzájárul a **tartós növekedéshez, az ország versenyképességéhez és biztonságához. A tartós növekedés alapfeltételei közé tartozik** a nyitott, befogadó, egyenlő esélyeket teremtő, stabil, biztonságos és vonzó társadalmi környezet, a foglalkoztatható és mobilizálható munkaerő. Ennek révén mérséklődnek a jövedelemegyenlőtlenségek, csökken a kirekesztődéssel fenyegetett tartósan szegények köre, különösen a gyermekeket nevelő és munka nélküli családokban. A társadalmi, gazdasági és területi kohéziót közvetlenül szolgálja a társadalmi összetartozás erősítése. A kohézió megerősödése együtt jár a társadalmi igazságosság és tolerancia növekedésével. A méltó életfeltételeket, a társadalmi integráció lehetőségét, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést egy modern európai országban azok számára is lehetővé kell tenni, akik társadalmi helyzetük, betegségük, fogyatékságuk, életkoruk vagy településük hátrányos helyzete miatt nem kapcsolódhatnak be a foglalkoztatásba. A demográfiai folyamatok Európa egészére is jellemző romlása, a lakosság elöregedése szükségessé teszi a személyi szolgáltatások fejlesztését.

A fejlesztések hozzájárulnak a közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának javításához. Segítik a méltatlan **lakhatási** és környezeti feltételek megváltoztatását, a **helyi közösségek** megtartó erejének növelését, identitásuk megőrzését. A **társadalmi biztonság** erősödése a versenyképességnek is feltétele. Elősegíti a foglalkoztathatóságot, az együttműködés képességét, a bizalom erősödését, a **társadalmi integrációt** és **mobilitást**. Mindezek együttesen jelentős mértékben javítják az életminőséget.

6. A fizikai elérhetőség javulása

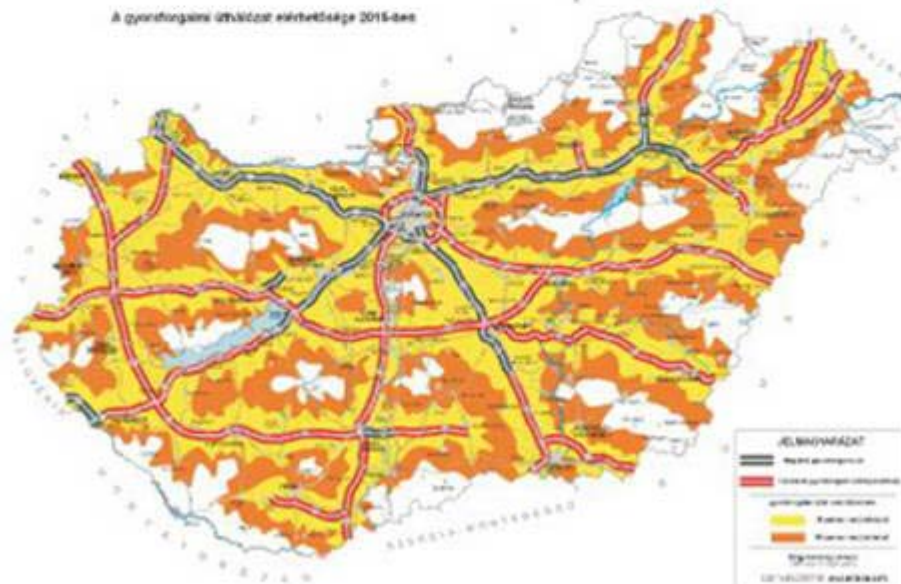
A települések, létesítmények fizikai elérhetőségének javítását a közlekedési hálózatok és eszközök fejlesztése teszi lehetővé. Az elérhetőség minőségét az infrastruktúra fejlettsége és üzemeltetésének színvonala befolyásolja. Minél fejlettebb a közlekedési hálózat (ideértve a kiépítettséget, a megfelelő struktúrát, állapotot, a megengedett sebességet, a korszerű üzemeltetést), az eszközállomány (járműpark, forgalomirányítási eszközök, rendszerek), valamint az üzemeltetés (forgalomszervezés, irányítás, utaskiszolgálás stb.), annál jobb az elérhetőség.

Az elérhetőség javítása az életminőség mellett **alapvető hatással van a gazdasági, társadalmi és területi kohézióra is.** Oldja az ország gazdasági kettészakadását, növeli a ma még hátrányos helyzetű régiók, térségek felzárkózási esélyeit, elérhetőbbé teszi a munkahelyeket és a különféle szolgáltatásokat, mérsékli a területi egységek közötti gazdasági-társadalmi fejlettségbeli különbségeket. Akadálymentesítéssel lényegesen javítható a fogyatékosokkal élők vagy más fizikai, környezeti és kommunikációs hozzáférésben akadályozott emberek életminősége. A közlekedési rendszerek fejlesztéséből adódó negatív hatások minimalizálásához elengedhetetlen a **környezetkimélő, illetve a közlekedés biztonságát növelő fejlesztések** (vasúti közlekedés, kötött pályás városi és elővárosi közlekedés, történelmi városmagok tehermentesítése, elkerülő utak vagy éppen vízi utak stb.) előtérbe helyezése. A működtetés keretfeltételei meghatározók az infrastruktúra és a szolgáltatások hatékonysága és a gazdaság fenntarthatósága szempontjából.

A fizikai elérhetőség **döntően befolyásolja a gazdaság versenyképességét. A tartós növekedést** a működő tőke magyarországi telephelyválasztásának ösztönzése, a munkaerő mobilitásának serkentése, illetve a nemzetközi áruszállítás és a turizmus kiszolgálásából megszerezhető többletjövedelmek biztosítják.

A gyorsforgalmi utak 15 és 30 perces vonzáskörzete 2015-ben

A gyorsforgalmi utak vonzáskörzete 2015-ben



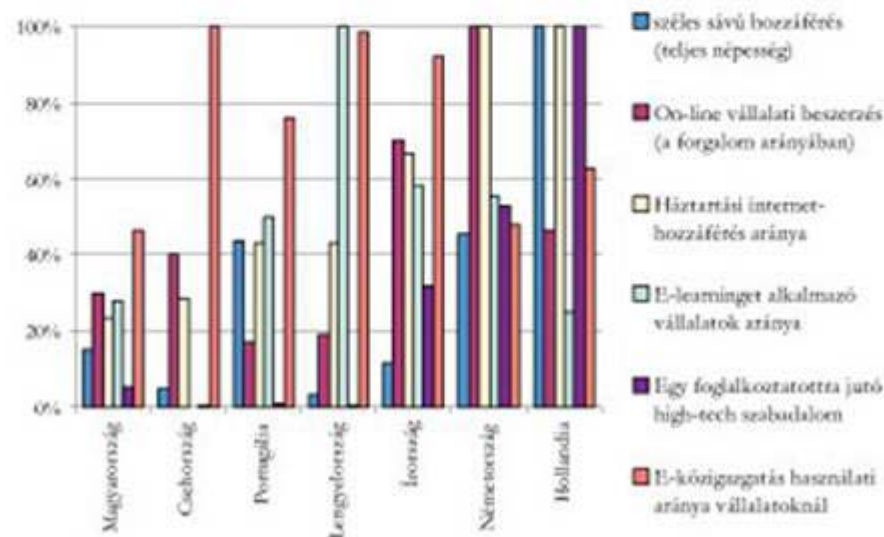
Forrás: GKM.

A fizikai elérhetőség javításának az i célja, hogy egyrészt – kedvező gazdaságföldrajzi helyzetünket kihasználva – az országot és a régióit **bekapcsolja az európai gazdasági térbe**, másrészt **felgyorsítsa** a regionális és térségi központok, a meghatározó városok (fejlesztési pólusok) fejlődését, valamint javítsa a leszakadó (periferikus, aprófalvas, tanyás) térségek **gazdasági és társadalmi felzárkózásának esélyét**.

7. Az információs társadalom kiteljesedése

A tudásalapú és megújuló társadalom, valamint a versenyképes gazdaság létrehozásának egyaránt alapvető feltétele az információs társadalom kiépítése. A magyar információs társadalomban rejlő lehetőségek kihasználásához vállalatunk versenyképességének és technológiai fejlődésének erősítésére van szükség. Ezt segíti az IKT lehetőségeinek kihasználása, az IKT által érintett szektorokban a piaci verseny biztosítása a monopolisztikus helyzetek felszámolása révén. Az információs társadalom megerősödésének feltétele a digitális esélyegyenlőség megteremtése, a lakosság bevonása az információs társadalom lehetőségeinek kiaknázásába. A társadalom korszerű működését segíti az elektronikus közszolgáltatások és magánszolgáltatások terjedése, valamint az e-demokrácia kialakulása. A lehetséges előnyök kihasználása mellett figyelmet kell fordítani az információs forradalom által okozott kockázatok megelőzésére és kezelésére is.

Az információs társadalom legfontosabb mutatói a legjobb ország mutatójának százalékában (2004)



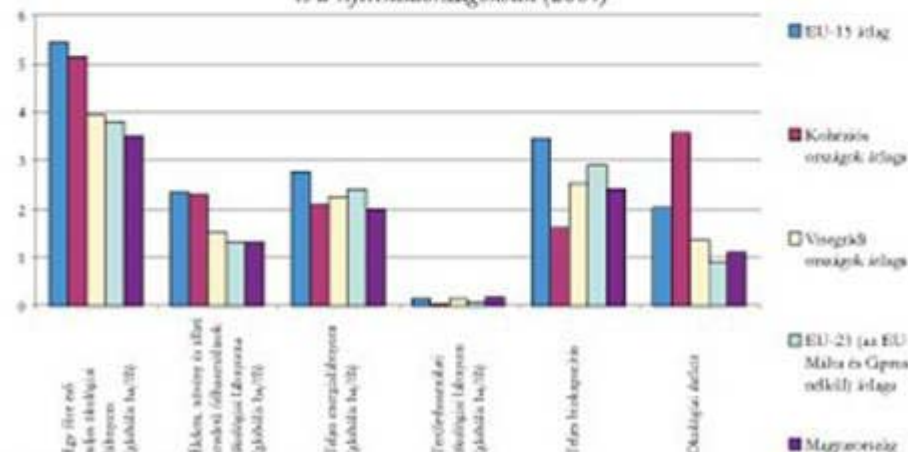
Forrás: Eurostat

Az IKT elterjedéséhez fel kell számolni a vállalatokat és a magánszemélyeket sújtó hozzáférési korlátokat. Ezzel párhuzamosan ki kell alakítani azokat az IKT-készségeket, amelyek szükségesek az „új gazdaságban” és társadalomban való részvételhez. Ösztönözni kell új, dinamikus on-line tartalmak és szolgáltatások terjedését. Az állam csak akkor tud hatékony szolgáltatásokat nyújtani és a fejlődéshez is hozzájárulni, ha nemcsak támaszkodik az új típusú kommunikációs megoldásokra, hanem az információs társadalom fő hajtóerejévé is válik. A közigazgatásnak élen kell járnia a hatékony információcsere és elektronikus közszolgáltatások kiépítésében, az új megoldások alkalmazásában.

8. A természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosulása

A következő időszak fejlesztéspolitikájának egyik meghatározó célja a takarékos és megfontolt környezetgazdálkodás, a természeti és épített értékek, a környezeti, táji és a kulturális értékek megővése. A környezetbiztonság javulása nagymértékben hozzájárul az emberi egészség és életminőség javulásához, a társadalmi jólét növekedéséhez. A versenyképesség meghatározó eleme a környezet- és természetbarát, minőségi szolgáltatásokat nyújtó, illetve az anyag- és energiatakarékos technológiákon alapuló gazdaság elterjedése. Az ipari parkok és létesítmények „ipari ökoszisztéma” alapon történő szervezése és az öko-innováció terjedése közepette kiemelten fontos a haváriák megelőzése, következményeik enyhítése, illetve az elmúlt időszakban felhalmozódott környezeti károk felszámolása is.

A természeti tőke felhasználása és a környezetterhelés² Magyarországon és a referenciaországokban (2004)



Forrás: Global Planet Report, 2004.

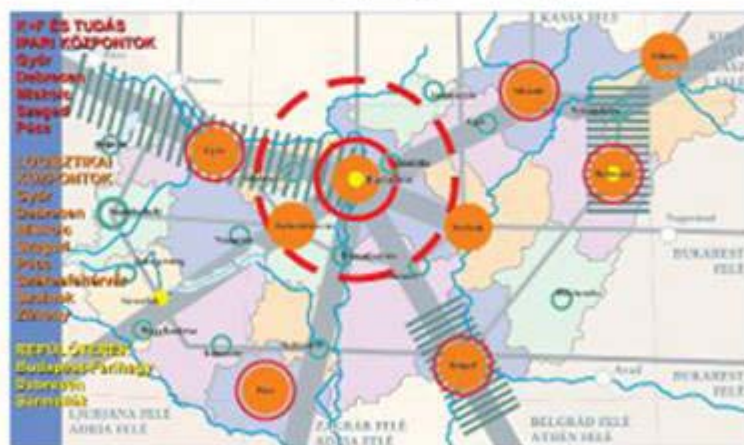
2. Minden ember és társadalom elfogadható szintű életminőséget kíván, hogy itt termeljen meg az élete fenntartásához szükséges javakat (élelmiszerek, energia, szállás stb.), és itt dolgoztassa fel a természettel azokat a hulladékokat, amelyeket kibocsát. Ennek a tőkének a nagyságát méri az ökológiai lábnyom. Más megfogalmazásban az ökológiai lábnyom az a föld, illetve vízterület, amelyre egy bizonyos emberi népesség életszínvonal végtelen (tartalékokon kívül) ideig való fenntartásához szükség lenne.

A természeti erőforrásokkal való bölcs, tudatos és hatékony gazdálkodás, az épített környezetnek a természettel és a táji adottságokkal összehangolt fejlesztése, a zöldfelületek kialakítása és megőrzése nemcsak a lakosság életminőségének javulását szolgálja, de alapvető követelménye a fenntartható fejlődésnek is. A települési környezet minőségének javítását célzó infrastrukturális fejlesztések, az ezt támogató környezettudatos életvitel, a jó háztartási gyakorlat kiszélesítése szintén a környezet biztonságának javulását, a lakosság, a gazdaság és a környezet közötti harmonikus viszony megteremtését, tehát a biztonságos, ökológiai szempontból fenntartható, tiszta és egészséges környezet kialakítását segíti elő.

+1. Kiegyensúlyozott területi fejlődés

A fent jelzett fejlesztések területi céljait integrálja a „+1.” stratégiai cél. A területi célok sajátos természete, hogy bármennyire is önállóak, integrált megközelítést kívánnak. Ezért a területi célok szoros összefüggésben állnak az előző 8 stratégiai céllal.

Magyarország versenyképességi (növekedési) pólusai



Az ország megújulásának alapvető feltétele, hogy a gazdasági, társadalmi fejlődés a területi viszonyokat tekintve is kiegyensúlyozott és harmonikus legyen. Az országos fejlesztési célok teljesüléséhez ezért elengedhetetlen az ágazati elgondolások és szándékok térbeli összehangolása, illetve az, hogy figyelembe vegyék a helyi, regionális szándékokat és lehetőségeket, a sajátos adottságokat és versenyelőnyöket.

A kiegyensúlyozott területi fejlődés érdekében a következő szférák kiemelt támogatása szükséges. Ezek a beavatkozások ugyan különböző mértékben, de összességében a többi stratégiai célnak is az alapját képezik:

- európai szinten versenyképes metropolis: Budapest és agglomerációja;
- többpólusú városhálózat és a fejlődés terjedését generáló tengelyek:
 - » *növekedési pólusok fejlesztése;*
 - » *növekedési tengelyek, városkapcsolatok, a munkaerőpiacok összekapcsolása;*
- elmaradott térségek, területek, külső és belső perifériák, leszakadt városi területek és falusias térségek felzárkóztatása;
- környezetileg érzékeny, országos jelentőségű területek:
 - » *a balatoni térség tartós versenyképességének megteremtése;*
 - » *a Tisza térségének fenntartható felzárkóztatása;*
 - » *a dunai ökológiai, közlekedési tengely erősítése;*
- a határ menti területek együttműködésének erősítése;
- a falusias térségek integrált fejlesztése, a vidékfejlesztés speciális területi céljai;
- a régiók fejlesztésének keretei:
 - » *a funkciókat megosztó, együttműködő térségek fejlesztése;*
 - » *a régiókban a gazdasági szereplők közti hálózatos együttműködés fejlesztése;*
 - » *a közszolgáltatások hatékony, racionális ellátása.*

IV. ESZKÖZEINK A STRATÉGIAI CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ

A fejlesztéspolitika stratégiai céljainak figyelembevételével a megvalósítás területeit három csoportba rendeztük:

1. befektetés az emberbe;
2. befektetés a gazdaságba;
3. befektetés a környezetbe.



1. A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés ösztönzése, segítése, a foglalkoztathatóság javítása

A foglalkoztatás bővülése érdekében a munkavállalást mindenki számára tényleges és vonzó lehetőséggé kívánjuk tenni. Ennek érdekében olyan eszközöket alkalmazunk, amelyek segítik és ösztönzik a munkavállalást, külön figyelmet fordítva a hátrányos helyzetűekre, a fiatalokra, az idősekre, a nőkre, az itt élő külföldiekre, a romákra, valamint a megváltozott munkaképességűekre és a fogyatékosokra. A munkanélküliség csökkentése végett javítani fogjuk a munkaerő területi mobilitását, ösztönözzük a munkahelyteremtő beruházásokat (főleg a hátrányos helyzetű térségekben), fejlesztjük a család és a munkahely összehangolását támogató szolgáltatásokat, továbbá a be nem jelentett munkavégzés legális foglalkoztatássá alakítását ösztönző, segítő intézkedéseket hozunk.

2. Az oktatási és képzési rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztése, folyamatos összehangolása a munkaerőpiac igényeivel

Az oktatás korszerűsítése a „minőség, hozzáférés, hatékonyság” jegyében történik, ami rendszerszemléletű, komplex tartalmi, szervezeti és fizikai fejlesztéseket igényel. A közoktatás kompetenciafejlesztő alapozó tevékenységével elősegítjük mind a szak- és felnőttképzés, mind a felsőoktatás folyamatos alkalmazkodását a munkaerőpiac és a technológiai fejlődés igényeihez. A hatékonyság növelése érdekében fejlesztjük, illetve korszerűsítjük az oktatás személyi és tárgyi feltételeit.

3. A munkavállalók és a szervezetek (vállalkozások, közigazgatás, civil szektor) alkalmazkodóképességének javítása az egész életen át tartó tanulás révén

A munkavállalók alkalmazkodóképességének javításához az egész életen át tartó tanulás megvalósításával és a képzési rendszer fejlesztésével párhuzamosan erősítjük az oktatás-képzés és a gazdaság közötti kapcsolatokat, ösztönözzük a munkáltatókat munkahelyi képzések megszervezésére, segítjük a szervezeti együttműködés új formáinak kialakítását, megerősítjük a civil szektor foglalkoztatási potenciálját és a társadalmi párbeszéd intézményeit.

4. A társadalmi és területi zárványok oldása

A területi és a társadalmi hátrányok egymást erősítik, ezért összehangolt, rendszerszerű megoldásokra van szükség, amelyekben a munkahelyteremtésnek, a gazdaság és a közösségi infrastruktúra fejlesztésének éppúgy helye van, mint a társadalmi tőke növelésének. Javítani kívánjuk az egyes térségekben a korszerű közigazgatási szolgáltatásokhoz való hozzáférést és így az esélyegyenlőséget, többek között a többfunkciós kistérségi közösségi központok létrehozásával. Mindenki számára megteremtjük az emberhez méltó élet lehetőségét, beleértve azokat is, akik önérejükől még vagy már nem integrálhatók a munkaerőpiacba. A rászoruló csoportok mellett figyelmet szentelünk a demográfiai problémák, különösen a társadalom előregedéséből származó gondok kezelésének. Ösztönözzük a közösségfejlesztést, a helyi közösségek megerősödését, a városban és a vidéken élők életminőségének javulását. „Egyablakos” megoldásokkal olyan hatékony családközelítő szolgáltatásokat biztosítunk, amelyek az egyéni igényekre szabhatók. Javítani kívánjuk a telepken, telepszerű lakóhelyeken élők szolgáltatásokhoz való hozzáférését, a drogrehabilitáció terén elősegítjük az összehangoltabb társadalmi fellépést. Akadálymentesítéssel és egyéb intézkedésekkel lehetővé tesszük, hogy a fogyatékosokkal élők és más, a fizikai, környezeti és kommunikációs hozzáférésben akadályozottan élők ne legyenek szükségszerűen el-tartottak is.

5. Az oktatáshoz, képzéshez és műveltséghez való hozzáférés, az esélyegyenlőség feltételeinek javítása

Az oktatási és képzési rendszereknek fokozott szerepet kell vállalniuk az esélyteremtésben. Erősítjük a korai tudásszerzés lehetőségeit. A hátrányos helyzetű csoportok (mindenekelőtt a romák, a halmozottan hátrányos helyzetűek, a fogyatékosokkal élők és a migránsok) célzott támogatásával csökkenteni kívánjuk a társadalmi és a területi különbségeket. A megváltozott társadalmi körülményekhez és a munkaerő-piaci igényekhez hatékonyabban igazodó szociális, gyermekvédelmi és ifjúsági támogatórendszer kialakításával lehetőséget nyújtunk a legveszélyeztetettebb társadalmi csoportok, különösen gyermekek és fiatalok számára az értelmes, teljes értékű életre.

6. A társadalmi és a kulturális tőke erősítése

Célunk az önszegítés és a közösségi gondoskodás erősítése. Ehhez segíteni kell az egészség- és a környezettudatosság növekedését, a kultúra értékévé válását, a kulturális örökség védelmét, az egymás iránti bizalom és tolerancia növekedését. Segíteni kívánjuk a társadalmi kapcsolatokat, a közösségek megerősítését, a civilek aktivitását, a hálózatokat, együttműködések és a közösségi tevékenységek különféle formáit, kiemelt figyelemmel az ifjúsági korosztályra.

7. Korszerű népegészségügyi szakmapolitika kialakítása

Ágazatközi, vertikális és horizontális együttműködéssel, az egészség és az egészségkommunikáció hatékony fejlesztésével, az egészséges, mozgásgazdag életmódhoz szükséges infrastrukturális és szakmai feltételek megteremtésével hozzájárulunk az egészségtudatos életmód és fogyasztói szokások elterjesztéséhez. Az egészséges társadalmi, gazdasági, természeti környezet kialakításáért bővítjük az egészségügyi hatásvizsgálatokhoz nélkülözhetetlen elemzői kapacitásokat, a közegészségügyi szolgálat emberi, anyagi és műszaki erőforrásait. A folyamatos fejlesztés érdekében stratégiai elemzésekkel alátámasztott tervezési rendszert alakítunk ki. A kiépülő akkreditációs, szakfelügyeleti és engedélyeztetési rendszer megalapozza a magas színvonalú és hatékony ellátást.

8. Az egészségügyi ellátórendszer szerkezetének és működésének korszerűsítése

Az egészségügyi ellátórendszer térségi hierarchia elvén alapuló átalakításával, fejlesztésével javítjuk a rendszer eredményességét és hatékonyságát. Többfunkciós kistérségi közösségi központok kialakításával biztosítjuk a lakóhely közelében egy helyen fellelhető egészségügyi alap- és bizonyos szakellátások, valamint a szociális szolgáltatások elérhetőségét, különös tekintettel a hátrányos társadalmi csoportok hozzáférési lehetőségeire. A regionális egészségügyi rendszer csúcsán regionális klinikai központokat alakítunk ki. Korszerű, hatékony, a technológiai fejlődéshez rugalmasan alkalmazkodni képes egészségügyi ellátórendszert építünk ki. Megerősítjük az ügyeleti és sürgősségi ellátást, fejlesztjük a mentést és a sürgősségi betegszállítást. Az előregedő társadalom fokozódó ellátási problémáinak enyhítésére megerősítjük a krónikus ellátást nyújtó intézményeket. Fejlesztjük a rehabilitáció intézményrendszerét, ami elősegíti a munkavállalók munkaerőpiacra való visszatérését.

9. A közigazgatás és a közigazgatási szolgáltatások korszerűsítése

A stratégiai szemlélet és a tervezői kapacitások megerősítésével párhuzamosan folytatjuk a decentralizációt és a jogi túlszabályozás csökkentését. A közigazgatási szolgáltatások feltételrendszerének korszerűsítése keretében elterjesztjük a szolgáltatászempléteű, elektronikus kormányzást és közigazgatást, átláthatóbbá és hatékonyabbá tesszük a közigazgatást, biztosítjuk az új, korszerű közigazgatási hatósági eljárási rendszer feltételeit. Javítjuk a szabályozás minőségét, a folyamatos képzést támogató egységes személyzeti stratégiát alakítunk ki a közigazgatásban dolgozók számára. Korszerűsítjük az intézményrendszert a kistérségi szint intézményesítésével, illetve a regionális szint megerősítésével. Átalakítjuk az önkormányzati finanszírozási rendszert, valamint a központi közigazgatást.

10. Az innováció, a kutatás-fejlesztés ösztönzése és infrastrukturális háttérének megerősítése

A fejlesztéspolitikában kiemelt figyelmet kell fordítanunk azokra a területekre, amelyeken a világ élvonalába kerülhetünk. Ösztönözzük a kutatóközpontok hálózatosodását, az iparági klaszterek létrehozását. Kialakítjuk a nemzetközi versenyképességi potenciállal rendelkező innovációs klaszterközpontokat. Kapcsolódunk az Európai Kutatási Térhez, külön figyelmet fordítva az interdiszciplináris, komplex területek fejlesztésére. Elősegítjük a magánszektor részvételét a K+F-tevékenységekben, támogatjuk a regionális tudásközpontok kiépülését, a technológiaintenzív kis- és középvállalatok és a tudásintenzív munkahelyek létrejöttét.

11. A technológiai modernizáció előmozdítása

A technológiai fejlődés a gazdasági növekedés motorja, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a technológiai modernizáció előmozdítására, különösképpen a kis- és a közepes vállalatok tekintetében. A technológiai fejlődés ösztönzésével a hozzáadott érték növelése mellett csökkenteni kívánjuk a termelés anyag- és energiaigényességét. A technológiai modernizációt valamennyi szektorban ösztönözni szükséges, beleértve az agráriumot, a szolgáltatásokat és a kreatív kulturális tevékenységeket.

12. A vállalkozások működési és üzleti környezetének javítása, a hálózatosodás elősegítése

Javítjuk a vállalatoknak nyújtott üzleti szolgáltatások minőségét. Képzésekkel kívánjuk ösztönözni az IKT technológiák megfelelő alkalmazását. A kisvállalkozásokat a termelési, értékesítési, beszerzési társulások és hálózatok létrejöttének ösztönzésével kell segíteni a versenyben. Javítani kell a minőségközpontú vállalatirányítás feltételeit, a környezettudatos vállalatvezetési szemlélet elterjedését. Meg kell teremteni a gazdaságilag fenntartható telephelyfejlesztés lehetőségét.

13. Dinamikus és interaktív IT tartalom- és szolgáltatásfejlesztés

Az elektronikus tartalmak és szolgáltatások fejlesztése és számuk növelése a gazdasági, az üzleti és a közszférában dinamikus és interaktív környezetet teremt a társadalom és a gazdaság számára. Ezért ösztönözzük az elektronikus szolgáltatások számának növekedését és egyúttal minőségük javítását is. Ösztönözzük és segítjük a kis- és középvállalatok informatizálódását. Támogatjuk az ágazatspecifikus IKT-alapú tartalmak alkalmazását (például e-környezetvé-

delem, e-közlekedés). Elektronikus kulturális környezetet teremtünk, melynek révén az emberek előtt új művelődési, tanulási lehetőségek nyílnak meg, és új módon vehetnek igénybe szolgáltatásokat.

14. Az IT alapvető infrastrukturális feltételeinek biztosítása, fejlesztése

Fejleszteni fogjuk az információs társadalom alapvető infrastrukturális feltételeit, s biztosítjuk a rendszerközeleli szoftver- és adatelemeket. Ennek keretében kiemelt figyelmet fordítunk a kistélepülések informatikai ellátottságára. Oldani fogjuk a monopolhelyzeteket, támogatjuk a nyílt forráskódú szoftverek terjedését, erősítjük az informatikai biztonságot és kockázatsökkentést. Segíteni fogjuk a különböző szoftverek közötti „együtműködést”.

IV. 3. „BEFEKTETÉS A KÖRNYEZETBE”

15. Természeti értékeink és erőforrásaink megőrzése

A természeti erőforrásokkal való bölcs gazdálkodás a hosszú távú gondolkodás alapelve. Cél, hogy a természeti erőforrások védelme áthassa az élet minden területét – a szemléletformáló ökoturizmus fejlesztésétől a mezőgazdaságban támogatandó ökológiai típusú gazdálkodásig.

16. Tiszta települések, biztonságot teremtő környezetvédelem

A települési környezet fejlesztésében komoly szerepe lehet a szelektív hulladékkezelés elterjesztésének. A még meglévő tiszta, csendes területeket meg kell óvni a levegő-, zaj- és porszennyezéstől. Tovább kell folytatni a csatornázást és a szennyvíztisztítók építését. A települési rehabilitációk során kiemelt figyelmet kell fordítani a környezeti és a kulturális örökség értékeire. A környezeti biztonság erősítésére veszélyelhárító infokommunikációs rendszerekre és tényleges veszélyelhárító, megelőző beruházásokra van szükség. Elősegítjük, az energiatakarékossági célú technológiai fejlesztést, a termelő- és a közszféra energiafelhasználásának, valamint az energiaköltségeknek a csökkentését.

17. Megelőző, elővigyázatos környezetvédelem és környezetileg hatékony innováció általános érvényesítése

A környezetvédelemben a megelőzésre kell helyezni a fő hangsúlyt. Ösztönözni fogjuk a gazdaság minőség- és szolgáltatásközpontúvá válását, csökkentve ezzel a környezet terhelését. El kívánjuk terjeszteni az „ipari ökoszisztéma” modelljét. A lakosság környezettuda-

tosságának erősítése révén csökkentjük háztartások környezetterhelését. Erősíteni kell a környezeti hatékonyságot, aminek révén komoly megtakarításokat is elérhet az ország.

18. Hazánk nemzetközi elérhetőségének javítása, a logisztikai csatlakozások fejlesztése

Az ország nemzetközi elérhetőségének javítása érdekében kiépítjük a transzeurópai folyosókhoz tartozó gyorsforgalmi útszakaszokat. Ezzel párhuzamosan végrehajtjuk a vasút korszerűsítését is. A Duna vonalán szállítási és turisztikai célú fejlesztést hajtunk végre. Továbbfejlesztjük a Ferihegyi repülőteret.

Az áthaladó nemzetközi kereskedelem és a belöldi szállítások logisztikai kiszolgálásához biztosítjuk a korszerű közlekedési infrastruktúrát. A kombinált szállítás elterjesztésével csökkentjük az úthálózat és a környezet terhelését. Fejlesztjük továbbá az agrárlogisztikai kapacitásokat is.

19. A regionális és a régiók közötti elérhetőség javítása

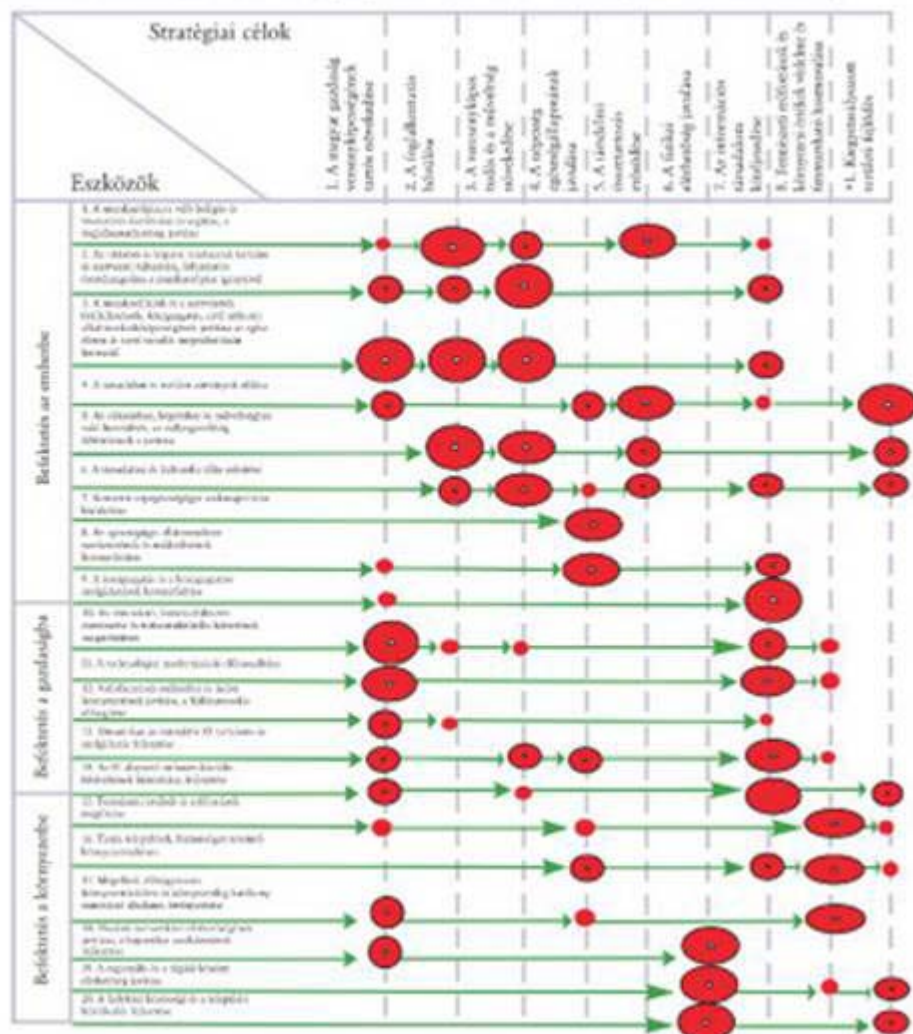
A regionális és a régiók közötti elérhetőség javítása érdekében kiépítjük az úthálózat hiányzó elemeit. Ennek megfelelően megépítjük az összekötő gyorsforgalmi utakat. Meg kívánjuk állítani a tömegközlekedés térvesztését, aminek érdekében többek között összehangoljuk a tömegközlekedési ágazatok kínálatát. Fejlesztetni fogjuk a regionális repülőtereket.

20. A helyközi közösségi és a települési közlekedés fejlesztése

Országos közúthálózatunk mintegy negyede települési átkelési szakasz. Ezért a közlekedési infrastruktúra fejlesztésekor kiemelten kezeljük az elkerülő és tehermentesítő utak építését, hogy csökkenjen a településeken átmenő forgalom. A környezeti és a közlekedési biztonság javítása érdekében a helyi közlekedési rendszerek fejlesztésében előnyt fog élvezni a városi közforgalmú közlekedés az egyénivel szemben. Az infrastruktúra-fejlesztés mellett odafigyelünk a közlekedésszervezés javítására is. Különös figyelmet fordítunk a környezetkímélő közlekedés megteremtésére a városokban és a történelmi településmagokban. Intelligens közlekedési rendszerek kialakításával javítjuk a közlekedés szervezését és az utasoknak nyújtott szolgáltatások színvonalát.

IV. 4. A CÉLOK ÉS A PRIORITÁSOK KAPCSOLATA

A felsorolt beavatkozási területeken (prioritások) tervezett lépések több stratégiai cél együttes megvalósulását is szolgálják. Ezen összetett hatások értékelése segítheti a prioritások közötti és az azokon belüli hangsúlyok jövőbeli kijelölését. *(Lásd az alábbi ábrát.³)*



³ Az ábra azt mutatja be, hogy egyes prioritások elvárhatóan mely célokba járhatnak hozzá. A körök mérete a hozzájárulás mértékét jelöli. Természetesen egyes prioritások a társadalmi kapcsolatokon kívül közvetve hozzájárulhatnak más célok teljesítéséhez is.

V. FEJLESZTÉSI CÉLJAINK ELÉRÉSÉNEK PEREMFELTÉTELEI

A fejlesztési forrásokat akkor tudjuk hatékonyan felhasználni, ha helyesen választjuk ki a fejlesztési célokat, és a fejlesztést támogató gazdasági-társadalmi környezetet és szabályozást alakítunk ki. A fejlesztéspolitikai célok hatékony megvalósításának legfontosabb peremfeltételei a következők:

- **a makrogazdasági egyensúly biztosítása:** az egyensúlyt helyreállító és őrző gazdaságpolitika, mértéktartó jövedelempolitika, felelős és átlátható költségvetési politika, kiszámítható pénzügyi politika, a monetáris és a fiskális politika összhangja;
- **a kormányzati működés és a közigazgatás korszerűsítése:** közigazgatási reform, az államháztartási szerkezet átalakítása, a nagy ellátórendszerek (oktatás, egészségügy, szociális ellátás), továbbá az önkormányzatok pénzügyeinek átfogó átalakítása;
- **az állami szabályozás és a fejlesztéspolitika összhangjának megteremtése:** az állami eljárások, szabályok egyszerűsítése, a törvények stabilitása és kiszámíthatósága, aktív versenypolitika, adóreform, a túlszabályozás további csökkentése és decentralizáció.

VI. A FEJLESZTÉSPOLITIKA FORRÁSAI ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK INTÉZMÉNYI KERETEI 2007 ÉS 2013 KÖZÖTT

A fejlesztési céljaink elérésére szolgáló források becsült nagyságrendje 2007 és 2013 között

A szakmai és társadalmi vita révén előálló Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (OFK) közös célokat fogalmaz meg 2020-ig az egyes szakpolitikák számára. Az OFK-ban megfogalmazott teendők a hazai és az uniós fejlesztési források összességére vonatkoznak.

Erre a felvázolt koncepcióra építve készül majd el a 2007–2013-as időszakra

- az uniós strukturális alapok és a Kohéziós Alap forrásait (és azok hazai társfinanszírozását) magába foglaló Nemzeti Stratégiai Referenciakeret („II. Nemzeti Fejlesztési Terv, 2007–2013”);
- az agrár- és vidékfejlesztés uniós és hazai forrásait felölelő Nemzeti Vidékfejlesztési Terv cél- és prioritásrendszere;
- az uniós forrásokat felhasználó VII. K+F keretprogram; illetve

- a transzeurópai közlekedési infrastruktúra összekapcsolásának finanszírozására a vizsgált időszakban elérhető uniós források felhasználási terve.

*Az OFK céljainak elérését szolgáló források becslált nagyságrendje, (2007–2013)
(milliárd forint, 250 Ft/euró árfolyammal számítva)*

	Uniós forrás	Hazai társ-finanszírozás	Vállalkozói önrész	Összesen
Kohéziós politika	6 000	1 500	2 000	9 500
Vidékfejlesztési források	1 500	350	250	2 100
VII. K+F keretprogram + egyéb	400	400	300	1 100
Tisztán hazai		2 800		2 800
Összesen	7 900	5 050	2 550	15 500

Forrás: Európai Bizottság, Nemzeti Fejlesztési Hivatal, PM.

A koncepció- és stratégiakészítés jelenlegi előkészítő fázisában az uniós források végleges nagyságrendjéről és az igénybevételére vonatkozó szabályokról még csak előzetes információk állnak rendelkezésre. A források pontos nagyságáról, a potenciális fejlesztések, programok, pályázati keretek tartalmáról, a központi és a helyi programok arányát illetően ma még csak **munkahipotézisekkel** rendelkezhetünk.

A hatékony fejlesztéspolitika végrehajtásának intézményi keretei

A 2007–2013-as időszakban Magyarország éves szinten várhatóan a jelenleg rendelkezésre álló források több mint háromszorosát használhatja fel. A források lehívásának és felhasználásának (**abszorpció**) kérdése minden eddiginél hangsúlyosabbá válik. Az abszorpció kérdésének egyik vetülete az önálló regionális operatív programok indítása, amelyek – más országok tapasztalatai szerint – az abszorpció kapacitás jelentős bővülését eredményezhetik mind pénzügyi, mind menedzsmentterületen.

Szándékaink szerint 2007 és 2013 között a Kohéziós Alap, az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap támogatásával megvalósuló fejlesztések 50%-a országos fejlesztési programok, 50%-a regionális és helyi programok megvalósítását szolgálja.

A sikeres forrásfelhasználás egy másik fontos feltétele a felkészült végrehajtási intézményrendszer, amelynek kialakítása az I. Nemzeti Fejlesztési Terv tapasztalatai alapján erősen időigényes folyamat. A végrehajtási intézményrendszer kialakításának megkezdése csak az operatív programok kijelölésétől kezdve lehetséges. Az intézményfejlesztés komoly költségekkel járó feladatának finanszírozására a 2006-os költségvetésben kell bizto-

sítani a forrásokat. Ezért az operatív programokat még a költségvetés tervezése előtt kell kijelölni.

VII. MELLÉKLET – A TERVEZÉS MENETRENDJE, TERVEZÉSI DOKUMENTUMOK

Az egységes nemzeti fejlesztéspolitika kialakításának 2006 első negyedévéig elkészülő fontosabb dokumentumai a következők:

- Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció: az Országgyűlés által elfogadandó átfogó tervdokumentum, amely tartalmazza a fejlesztéspolitika irányelveit, az ország fejlesztéspolitikai céljait 2020-ig, és amely egységbe rendezi a szakmapolitikai célokat. Az OFK így keretet teremt mind az uniós források segítségével, mind a tisztán hazai forrásokból végrehajtott fejlesztésekhez.
- Országos Területfejlesztési Koncepció: kijelöli az ország hosszú és középtávú területpolitikai céljait és prioritásrendszerét, megteremtve a területi szempontok következetes érvényesítésének lehetőségét mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi/regionális programok kidolgozásában. Ezáltal megadja az átfogó fejlesztési tervezés és így a nemzeti fejlesztéspolitika területi vetületét is.⁴
- Nemzeti Stratégiai Referenciakeret: az uniós források felhasználásának alapjául szolgáló stratégiai dokumentum, amely kijelöli az operatív programokat és azok tartalmi elemeit, illetve már tartalmazza a források fő felosztási arányait.⁵
- Operatív programok: kijelölik a beavatkozási területeket (prioritásokat) és azok tartalmát, a források belső felosztását.
- Nemzeti Agrár- és Vidékfejlesztési Terv: kijelöli a terület forrásainak felhasználását.

A fejlesztéspolitikán túlmutató, az uniós célokhoz és stratégiákhoz kapcsolódó keretdokumentumok:

- Fenntartható Fejlődés Stratégiája: a fejlesztések leghosszabb távú (2050) keretétől szolgáló koncepcionális dokumentum.
- Nemzeti Lisszaboni Akcióterv: négy évre (2005–2008) szóló gazdaságpolitikai, foglalkoztatáspolitikai cselekvési program, mely az uniós gazdaságpolitikai és foglalkoztatáspolitikai iránymutatások alapján meghatározza a magyar kormány makrogazdasági, versenyképességi, foglalkoztatási stratégiáját.⁶

⁴ Az Országos Területfejlesztési Konceptiót a kormány az OFK-val együtt terjeszti az Országgyűlés elé.

⁵ Ez a dokumentum ismétlődik a II. Nemzeti Fejlesztési Tervben.

⁶ Bár nem fejlesztéspolitikai dokumentum, de a fejlesztéspolitika számára meghatározza az ország konvergenciaprogramja, amely az uniós beavatkozás felületét megismerő (in. mastrichti) kritériumok teljesítésére koncepcionális központi gazdaságpolitikai stratégiát, mely elsősorban a költségvetési és a pénzügyi, az államháztartási helyzet meghatározási folyamatokra összpontosít.

TARTALOMJEGYZÉK

I.	ÁTFOGÓ CÉLJAINK AZ ORSZÁG FEJLESZTÉSÉBEN	3
II.	ÁTFOGÓ KÖVETELMÉNYEK ÉS TERÜLETPOLITIKAI CÉLOK ..	4
III.	STRATÉGIAI CÉLJAINK 2020-IG	5
	1. A gazdaság versenyképességének tartós növekedése	7
	2. A foglalkoztatás bővülése	8
	3. A versenyképes tudás és a műveltség növekedése	9
	4. A népesség egészségi állapotának javulása	11
	5. A társadalmi összetartozás erősödése	12
	6. A fizikai elérhetőség javulása	12
	7. Az információs társadalom kitejeseése	14
	8. A természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosulása	15
	*1. Kiegyensúlyozott területi fejlődés	16
IV.	ESZKÖZEINK A STRATÉGIAI CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ	17
	IV. 1. „Befektetés az emberbe”	18
	IV. 2. „Befektetés a gazdaságba”	21
	IV. 3. „Befektetés a környezetbe”	22
	IV. 4. A célok és a prioritások kapcsolata	24
V.	FEJLESZTÉSI CÉLJAINK ELÉRÉSÉNEK PEREMFELTÉTELEI	25
VI.	A FEJLESZTÉSPOLITIKA FORRÁSAI ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK INTÉZMÉNYI KERETEI 2007 ÉS 2013 KÖZÖTT	25
VII.	MELLÉKLET – A TERVEZÉS MENETRENDJE, TERVEZÉSI DOKUMENTUMOK	27

A borítón látható felvételek a Nemzeti Fejlesztési Hivatal és az Európai Bizottság fotóarchívumából származnak.



Nemzeti Fejlesztési Hivatal

1133 Budapest, Pozsonyi út 56.

Telefon: 06 (1) 237-44-00

E-mail: sikro@mfh.hu

Honlap: www.mfh.hu